

Amics de la Sardana

Setembre 1977

C/. Comerç, 4 - Vilanova i la Geltrú

**de l'Agrupació
Excursionista
TALAIA**

PORTIC

Sempre hem cregut que la sardana és una part de la realitat cultural de la nostra terra, i com a tal, no pot viure aïllada de les altres manifestacions del nostre caràcter definidor.

Creiem que la sardana per si sola, sense tota una sèrie de circumstàncies que l'envolten, no sols no tindria la força que té, sinó que al ser fruit del poble, aquest poble ja no l'hauria engendrada.

Sentim molt a dir que la sardana ha de viure per ella sola, autònoma, deslligada d'altres facetes de la vida cultural catalana, però nosaltres ens sentim orgullosos de veure units a una agrupació excursionista com és la nostra TALAIA, perquè a part de sardanistes estimem la nostra terra a la que volem conèixer, trepitjar i veure d'aprop.

Ens agrada anar als aplecs i als concursos, però també sentim una immensa satisfacció quan després de moltes hores de marxa i sacrifici, ens trobem dalt d'un cim com més alt, millor.

Però de tota manera, quan fem excursionisme no oblidem la sardana. El passat dia 10 d'agost, un grup de la nostra entitat, estàvem a dalt del cim d'Aneto a 3.404 m. d'alçada, després de dos dies de rodar per aquelles muntanyes, ballant una sardana amb un "cassette".

Creiem que amb aquest acte, no fèiem més que exterioritzar la nostra manera de veure la sardana i és que molt abans que sardanistes som catalans.

*RECORDEU, el dia 9 d'octubre
tots a l'APLEC de LURDES*

ELS INSTRUMENTS DE COBLA I ELS SEUS EXECUTANTS

CAPITOL IX

LA TROMPETA (I)

El rengle del darrera (metall)

A través de diversos capítols hem anat tractant entorn dels instrumentistes i els instruments de l'anomenat "rengle del davant" de la cobla, format per flabiol, tibles i tenores. El "rengle del darrera" l'integren els instruments de metall, entre els quals trobem les trompetes, els trombons i els fiscorns.

Quan una cobla toca damunt l'empostissat, normalment tots els músics seuen, car aquest empostissat no és pas pla sinó que fa un graó a la part del darrera, cosa que determina que els instrumentistes del metall estiguin situats a un nivell superior. La cobla guanya en vistositat i els músics no es molesten els uns als altres amb el so de llurs instruments. Si es dona el cas que l'empostissat és totalment pla o bé no existeix empostissat, les cobles de les comarques gironines se situen d'una manera especial, fent que els instrumentistes de la fusta restin asseguts i els del metall toquin drets. Per raons de comoditat avui dia els components de moltes cobles toquen tots asseguts, encara que es trobin a peu pla, cosa que determina que el conjunt perdi vistositat i fins i tot que el seu so quedi mig ofegat per la presència de la multitud.

Estructura de la cobla

Quan la cobla s'engrandí, la reforma estructural no sols afectà al rengle del davant (instruments de fusta) amb la incorporació de tenores i tibles sinó que també es referí al metall. Si inicialment la cobla fou un conjunt molt reduït i esquemàtic, més endavant incorporà instruments de les procedències més insospitades. Recordem que, en contrast amb la vella cobla "de tres quartans", en el famós "Mètode per aprendre a ballar sardanes llargas" de Miquel Pargas (datat al 1850) l'autor fa referència a l'estructura de la cobla esmentant els instruments següents: "Flubiol, mancló, tamboril, chilló, tiple, trompón, fiscorn, bellix, figle, cornetí, etc.". Això explica la manca d'unitat existent, cosa que feia que de la mateixa manera que Miquel Gich, de Torroella de Montgrí, es presentà al Teatre del Liceu, de Barcelona, l'any 1850 amb una cobla integrada per sis músics, vint anys després Pep Ventura en tenia vint-i-cinc a la seva agrupació.

Invent dels pistons

Algunes cobles utilitzaren cornetes de claus, més o menys rudimentàries, fins l'arribada a casa nostra dels instruments concebuts a partir de l'invent aleshores revolucionari dels tres pistons o cilindres. Abans d'aquest invent, tal com dèiem, els instrumentistes del metall assolien unes notes determinades per mitjà del canvi de posició dels llavis o bé variant la seva pressió. Per tal de

completar aquestes notes naturals foren incorporades algunes claus de metall, semblants a les dels instruments de fusta, si bé els resultats eren, en conjunt, molt precaris.

L'invent dels cilindres o pistons es produí l'any 1815 i en fou autor un trompista de l'Alta Silèsia anomenat Stölzel. Lluís Albert (1) descriu molt bé el nou procediment: "Va aplicar a la trompa l'enginyós mecanisme dels cilindres o pistons, que permeten modificar la longitud del tub de l'instrument mitjançant vàlvules que, en ésser accionades, posen el tub general en connexió amb altres fragments de tub addicionals. Amb això s'obté el mateix resultat d'allargar el recorregut de la columna d'aire que en els trombons de vares en estirar el braç l'executant, procediment aquest que era conegut des de temps molt antic".

El cornetí

El cornetí era molt semblant a la trompeta actual, si bé de forma menys allargada. El seu so, més estrident que el de la trompeta, s'agermanava molt bé, pel seu timbre, amb el dels tibles i les tenores. Plantejava una sèrie de dificultats d'execució i resultava, segons els músics, molt més cansat que no pas la trompeta.

La seva incorporació a la cobla constituí un gran esdeveniment, havent estat molt ben acollit pels compositors, els quals encomanaren a aquest instrument el tema principal de moltes de les seves sardanes.

El mestre Emili Saló que, de molt jovenet, havia tocat el cornetí al costat del seu pare, Martí Saló, em facilità una sèrie d'informacions molt valuoses entorn d'aquest tema. Ell recorda, per exemple, haver interpretat la coneguda sardana de Pep Ventura "Una mirada" en versió diguem-ne antiga, en la qual el tema principal dels llargs anava a càrrec dels cornetins i l'acompanyament estava encomanat a les tenores o sia, que els termes apareixen invertits si els comparem amb la versió actual, deguda als mestres Antoni Nicolau i Francesc Pujol. I aquest cas és comú a la major part de sardanes que s'interpretaren durant una sèrie d'anys, fins que l'eufòria suscitada per l'aparició dels cilindres s'esvaí i els compositors s'adonaren de les possibilitats expressives de la tenora i àdhuc el tible, malgrat que el seu mecanisme fos més rudimentari.

(1) "La Sardana". Volum II. El fet musical. Ed. Bruguera. Barcelona 1970.

E. MOLERO
(Continuarà)

AUDICIONS DEL MES DE SETEMBRE

Dia 17, Audició de sardanes a dos quarts de vuit de la tarda a la Plaça de la Vila, a càrrec de la cobla Sitgetana. Està patrocinada per la Caixa d'Estalvis del Penedès.

Dia 24, III Aniversari de la colla Sardanista Volerany, audició de sardanes a la Plaça de la Vila, a les vuit de la tarda. La cobla serà anunciada oportunament.

RAPRA

Recreo, 67 - Telèf. 893 41 98
VILANOVA I LA GELTRU

Servei de reparació
de calentadors a
gas i elèctrics

Abonaments anuals

MATALASSEIA
MECANICA

Vidua de
J. MONTESO

Despaix: Caídos, 23
Magatzem: Unió, 24
Telèfon n.º 893 08 77

AUTO - TALLER

D. DAVIU

mecànica de l'automòbil

Carrer Josep Pers i Ricart, 25

VILANOVA I LA GELTRU

DISC HOMENATGE DE LA COBLA LA PRINCIPAL DE LA BISBAL AL SEU DIRECTOR CONRAD SALÓ

El passat dia 4 d'agost tingué lloc a Palafrugell un concert en formació clàssica i en formació de cobla, a càrrec de la cobla "La Principal" de la Bisbal. En el transcurs d'aquest concert, li fou lliurat al seu director Conrad Saló, un disc a manera d'homenatge, on han estat enregistrades algunes de les seves sardanes més representatives, les quals foren enregistrades per "La Principal" sota les seves eficients directrius.

Tot i que en la història de "La Principal" trobaríem nombrosos exemples de fidelitat, la vinculació més dilatada i fecunda correspon, sense cap mena de dubte, a un membre d'aquesta dinastia, el mestre Conrad Saló, ingressat a la cobla l'any 1923, on tocava el fiscorn prop del seu pare, Martí Saló, el seu germà Emili, el seu oncle, també anomenat Emili, i el seu cosí germà Enric Barnosell. Format musicalment a l'Escolania de Montserrat, on cursà estudis d'harmonia i composició amb dom Anselm Ferrer, el mestre Saló amplià després aquests estudis a l'acadèmia de música "Casals", de Barcelona. Instrumentista de piano, violí, viola, orgue i cornetí, va fer l'aprenentatge del fiscorn seguint les indicacions del seu pare. Esdevingué capdavanter artístic de "La Principal" a partir de l'any 1935.

Les sardanes enregistrades són les següents:

Aura del Tura, Cara i Creu, Els ocells et canten, D'un gran mestre a Besalú. En Saleta i amics (tible: Joan Parés), La Festa de Sant Martíà, Sol de Banyuls, Gallardia (tible: Joan Parés), L'Albert i el "Cesc", i Galanteig.

Felicitem des del nostre butlletí al mestre Conrad Saló per aquest merescut homenatge.

ACTIVITATS DE LA COLLA SARDANISTA VOLERANY

26 de Juny: Matí, concurs a Tarragona (Barri de Sant Pere i Sant Pau), Cobla: Reus.

Tarda: Concurs a Reus. Cobla: Melodia.

3 de juliol: Concurs a Torredembarra. Cobla: Sensació.

10 de juliol. Concurs a Vic. Cobles: Genisenca i Lluïsos.

17 de juliol: Aplec a Ripoll. Cobles: "La Principal" de la Bisbal, Ciutat de Girona, Selvatana i Caravana.

25 de juliol: Concurs a Creixell. Cobla: Montjuïc.

7 d'agost: Concurs a Vilanova i la Geltrú. Cobla: La Principal de Granollers.

8-13 d'agost: Acampada a l'Artiga de Lin i ascensió a l'Aneto (3.404 m.).

III ANIVERSARI DE LA COLLA SARDANISTA VOLERANY

El dia 22 d'aquest mes, farà tres anys que la colla sardanista Volerany s'estrenà per primera vegada a la ciutat de Tarragona.

Desitgem que continuïn en la seva tasca sardanista i tinguin la mateixa il·lusió i els mateixos ideals que el primer dia que es varen estrenar. Per molts anys, VOLERANY!

BYRME

Aigua, 4 - Tel. 893 00 11

**Bobinatge i reparació
de motors elèctrics**

Recanvis d'origen de les més conegudes marques
BERRENS - TAURUS - MOULINEX - TURMIX
DESIREE - JATA - SOLAC, etc.

Servei oficial de

BRAUN - TORNADO - HISPANO SUIZA

Electro Prades

RADIO - TV
ELECTRODOMESTICS

Distribuidor:
MAQUINES DE COSIR "ALFA"

Comerç, 2 - Telèfon 893 25 45

VILANOVA I LA GELTRU

JULI GARRETA (1875-1925)

Garreta, el gran compositor que va enlairar la sardana a petit poema simfònic, fa cinquanta anys que va morir, en plena vida humana i artística.

Precisament la seva condició humana, abans de tota altra consideració de tipus musical, és la que ens dóna la clau per a comprendre les seves sardanes. Meditem aquestes paraules seves:

“Les meves sardanes són per a ballar més amb el cor que amb els peus, quietament, sense disbauxes ni excessos corporals, amb aquell seny racial que avui dia es va emborderint per influències foranes, però que en dies no molt llunyans era orgull i distintiu de la nostra nissaga”.

I aquestes altres:

“Cal educar el sardanista; cal dir-li que la sardana no és una dansa per a acrobates, sinó que ha d'ésser, que és —malgrat la incomprensió de molts— una dansa de seny, d'aquest seny racial del qual ens enorgullim cada dia”.

Ens agradaria que aquestes paraules fessin forat en l'esperit d'alguns joves nostres.

Nosaltres, els vilanovins, tenim una mica més el deure d'estimar en Garreta, perquè ell, per haver passat entre nosaltres, a la Relotgeria de Cal Janini, uns temps d'adolescència, en l'aprenentatge de l'ofici, també és una mica nostre.

NOVA COBLA INFANTIL

El Foment de la Sardana Pep Ventura de Figueres, ens comunica que el dia 26 d'agost, coincidint amb la “I Nit de Sardanes”, hi hagué la presentació i primera actuació en públic de la cobla juvenil “Els Vaillets”, establerta recentment a Figueres i acollida a l'Escola de Música d'Arts i Oficis d'aquesta ciutat.

La constitució de la nova cobla, està formada exclusivament per joves alumnes de l'Escola, amb edats que oscil·len dels quinze als divuit anys.

Felicitem sincerament als nostres amics de Figueres i esperem que tinguin el recolzament de tots els sardanistes.

CASAMENT

El passat dia 14 de juliol, a l'església del Castell de Sant Miquel d'Olèrdola, s'uniren en el sacrament del matrimoni els nostres amics i components de la colla sardanista Volerany, Francesc Medina i Maria Mercè Alsina. Els desitgem tota la felicitat que es mereixen.

NAIXEMENTS

A la llar dels nostres socis i amics, Eugeni Molero i Montserrat Olivella, s'ha vist alegrada amb la vinguda del seu segon fill. Des del nostre butlletí els donem la nostra felicitació.

Igualment felicitem a Josep Vallès i Montesrrat Marcer (Pubilla de la Sardana 1976) per la vinguda del primer fill, una nena. Per molts anys.

CAMISERIA

CALSERRA

Caputxint, 28
Tel. 893 27 92

TAXIS
Tutusaus

SERVEI NIT I DIA

Carrer Havana n.º 6
Tel. 893 01 33
Vilanova i la Geltrú

ABRAHAM

PASTISSERIA

Buffet salat

Pizzeria

Pastels

Whisky
Curaçao
Conyac
Cointreau

AIGUA, 102 - TEL. 893 30 16 - VILANOVA I LA GELTRU